Ч. 20. Львів, субота дня 19 мая 1917. Рік XXI.

СВОБОДА політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Адреса Редакції і Адміністрації Свободи: Львів Ринок 10.

СВОБОДА

Редактор: Др. Степан Баран.

СВОБОДА коштує: в Австро-Угорщині річно 8 К, півріччо 4 К, чвертьрічно 2 К; в Німеччині 8 марок річно, 4 М. півріччо, 2 марки чвертьрічно; в Америці 2 доляри річно.

Поодиноке число коштує у Львові 12 сот., на провінції 16 сотиків.

Відбудова краю і скріплене Поляків.

Воєнні події знищили Галичину. Ворожий наїзд розляв ся широко і в грудни 1914 р. перейшов навіть Карпати на полудни, а на заході дійшов аж під сам Краків. На заході однак війна не оставила надто великих наслідків, бо наїзд тревав ту всего около пять місяців і кромі околиць над Дунайцем і деяких околиць на підгірю — більших ту битв не було і ворожe військо вицофало ся з західної Галичини так скоро, що не могло зробити більших шкід. Инакше в середущій (головно околиці вздовж Сяну) і всхідній Галичині, де мешкають Українці. Ту наїзд тревав значно довше, битви були кількакратні і дуже завзяті, Москалі мали час документо знищити все, що тільки хотіли. Спадемо надто з військових злядів цілі села, зареквіровано більшість коний, рогатої худоби, возів і средств поживи, а кромі того населене як близше боєвого фронту безмірно більше відчуває гнет війни як населене инших австрійских провінцій.

Сейчас по уступленю ворожого наїзду треба було подбати про відбудову знищеного господарського житя. Поляки поставили домаганя, щоби цілу акцію відбудови взяв в свої руки виділ краєвий, котрому держава мала дати гроші на відбудову. Українські посли і українські господарські та політичні організації спротивили ся сему і поставили від себе домагане, щоби відбудову Галичини вела сама держава без помочи польського краєвого виділу і щоби для відбудови утворено дві окремі централі — для західної Галичини в Кракові і для східної у Львові.

Се наше формальне домагане сповнено тільки в части. Відбудову взяла вправді держава сама в свої руки, але утворено лишень одну спільну централю для відбудови краю при галицькім намістництві для цілого краю, а в додатку віддано цілий заряд централі виключно в польські руки. На чолі цілої відбудови стоїть двох Поляків — віцепрезидент намісництва Ґродзіцкий і полковник граф Лямезан, а на чолі трех окремих секцій стоять рівнож Поляки: Інгарден, Новак і Баталія. Так само всі водні місця виїмки занимають тільки Поляки і жиди, а на парусот урядників сеї централі є всего кількох українців на низших становищах без впливу і значіня.

В додатку утворено тіло дорадче так звану прибічну раду при централи для господарської відбудови краю в Кракові, де на 37 членів є 24 Поляків, 12 Українців і 1 Німець. Се тіло є однак без ніякого значіня і централя для господарської відбудови краю не слухає з правила його рішень, а з окрема, коли вони вийшли зі спонуки Українців.

Панове в централі роблять собі, що хотять і за австрійські гроші відбудовують західну Галичину, будують польський промисл, котрого не було, організують польські підприємства і польську торговлю та польське ремесло по містах, а по селах пхають гроші в польських дідичів. Про українського селянина централя так як би зовсім недбала, бо відбудова господарсього житя нашого села не лежить на лінії польських інтересів. Тільки денеде відбудовано і то дуже дрантиво деякі спалені села, ставляючи за дорогі гроші тимчасові бараки — а впрочім з так званої відбудови, що доси пожерла сотки міліонів, наш нарід не має ніякого хісна.

Наші члени прибічної ради централі для господарської відбудови краю на послідним засіданю сеї ради, де раджено над буджетом (видатками) сеї централі, бачучи, що з їх голосом, голосом заступників українського народу, польські панове з централі не числять ся, а не хотячи брати на себе відвічальности за політику сеї ради, піднесли протест проти дотеперішної діяльности централі для господарської відбудови краю і опустили салю нарад.

Буджет централі, предложений на час від 1 липня 1917 до 30 червня 1918 обій має в секції I. (будівельній) 101 міліонів 50 тисячів корон, в секції II. (рільничій) 45 міліонів корон, в секції III. (промисловій) 54 міліонів корон — разом двіста міліонів 50 тисячів корон. З тих величезних міліонів тільки дуже а дуже малесенька квота припалаби на цілі українських селян — решта пішла би на відбудову польського господарського житя. Як бачимо, польська політика супроти нас не змінила ся ані на волос і є тепер продовженям того, що діяло ся перед війною.

Дня 11. мая с. р. відбуло ся в Кракові повне засідане прибічної ради централі для господарської відбудови краю, на котрім по рефераті гофрата Інгардена, який предложив буджет I. (будівельної) секції,

забрав голос о. Тит. Войнаровський

і іменем українських членів прибічної ради заявив:

Вчера при нараді над II-ою секцією старали ся ми при поодиноких позиціях забезпечити бодай мінімально інтереси українського населеня, та стрінули ся ми з рішучою і неумолимою оповицією шефа секції проф. Новака і членів другої народности, тож по дотеперішнім досвіді в переводженю відбудови краю уважаємо ся за спонуканих зложити слідуючу заяву:

Заява українських членів прибічної ради краєвої централі для господарської відбудови Галичини.

Представники українських економічних організацій приняли своє іменоване членами прибічної ради краєвої централі для господарської відбудови Галичини на підставі виразних приречень ц. к. центрального правительства, як також попередного ц. к. галицького намісника бар. Діллера, що при організації централі для господарської відбудови Галичини будуть відповідно узглядненi фахові сили української народности, як також, що сама відбудова буде переведена справедливо і рівномірно на підставі дійсного відношеня заподіяних шкід на східній і західній области краю, та з допущенем до діяльної участи українських економічних організацій.

Отсі самозрозумілі і конечні условини співділаня українських чинників в акції відбудови краю не були додержані ані зі сторони ц. к. центрального правительства, ані зі сторони бувшого ц. к. галицького намісника бар. Діллера, бо не можемо вдоволити ся покликанем кількох осіб української народности на місця урядничі, але мусимо домагати ся рівнорядности в цілім проводі, ані не можемо одобрити і принимати одвічальности за дотеперішну діяльність централі для господарської відбудови краю, що була ведена без нас і майже виключно зі становища економічних інтересів більшої посілости та розвиненя промислу в західній (польській) части краю з занедбанем найтяжше навіщеної східної (української) части краю, що все незвичайно загрожує економічне житє і будучність українського народу в Галичині.

А коли наші представленя звернені до особи теперішного намісника ексц. гр. Гуйна в марті і цвітни сего року не принесли пожаданого успіху, ані в напрямі покликаня наших осіб до проводу в секціях господарської відбудови Галичини, ані рівномірного допущеня наших економічних організацій до дійсної співучасти в акції відбудови краю, та коли предложений буджетовий прелімінар без нашої співучасти в управі не дає нам запоруки справедливого ужитя державних фондів на економічне піднесене українського народу, що найбільші поніс жертви в обороні сеї держави, тому отсим заявляємо, що доки сі несправедливі і загрожуючі економічне єствоване українського народу в Галичині відносини не будуть змінені, зглядно усунені, не можемо як члени прибічної ради централі для господарської відбудови краю принимати одвічальности ані перед державою, ані перед своєю совістю за дальше орудуване державними фондами для господарської відбудови Галичини і тому аж до того часу усуваємо ся від участи в нарадах прибічної ради централі для господарської відбудови Галичини.

На доказ нашого протесту складаємо отсю заяву до протоколу нинішних нарад.

Краків, дня 11. мая 1917. о. Тит Войнаровський, Денис Корінець, д-р Іван Макух, д-р Теофіль Кормош, Василь Струк, Михайло Стефанівський, Іван Кивелюк, о. Степан Онишкевич, д-р Лесь Кульчицький.

По відчитаню заяви забрав слово през. Ґродзіцкий і сказав:

Я мусів висказати іменем правительства і усіх щирий жаль, якби Українці не хотіли брати дальшої участи в нарадах прибічної ради. Її організація не є скінчена, теж і для них знайдеть ся в ній місце. Серед праці дотеперішної наступало щораз більше зближене і я надіяв ся, що робота спільна щораз краще піде, тож просив-би її не покидати.

Розуміє ся промова не могла змінити рішеня українських членів прибічної ради і вони покинули салю нарад.

Се одиноко вказане становище українських членів прибічної ради для господарської відбудови краю одобрив в цілости Народний Комітет, наша найвисша краєва політична власть, а з ним — ми певні того одобрить його і цілий український нарід.

Вісти з російської України.

Українець Дорошенко ґенерал-ґубернатором занятої Галичини і Буковини.

Російський дневник „Русское Слово“ з дня 9. (22.) цьвітня в телеґрамі з Київа доносить: Одержано тут телеґраму від міністра-президента князя Львова з повідомленєм, що професор київської ґімназії, український громадський діяч Дмитро Дорошенко зістав іменований комісарем для Галичини й Буковини з правами ґенерал-ґубернатора.

Як доносить „Утро России“ з дня 7. (20.) цьвітня, до комісаря тимчасового правительства будуть належати всї справи цивільної адміністрації занятими областями; до помочи йому будуть покликані місцеві краєві й повітові комітети.

Дмитро Іванович Дорошенко є потомком того роду Дорошенків, з якого вийшов славний український гетьман Петро Дорошенко, має 36 літ, родом з Чернигівщини. Вчив ся в університеті в Петрограді й Київі. За університетських часів (1901—1905) належав до української революційної партії. Був співробітником цілого ряду українських ґазет і написав кілька українських просьвітних і історичних книжок. Опісля став професором торговельної школи в Катеринославі і тут належав до головних орґанізаторів просвітної діяльности серед українського населеня Катеринослава і цілого промислового Катеринославського округа в українських товариствах „Просвіта“. Тут приймав близьку участь у редаґованю української часописи „Дніпрові Хвилї“. Потім став ґімназіяльним професором у Київі. В літї 1914 р. підчас ферій вибрав ся за границю і спинив ся був на якийсь час у Львові, щоб відвідати численних своїх знайомих і приятелів, між ними і теперішного редактора *Свободи* д-ра Барана. У Львові був на славнім Січовім Здвизї 28. червня 1914. При повороті його захопила мобілїзація і виповіджене війни. Хотячи конечно дістати ся домів через Румунію, Дорошенко виїхав в напрямі Чернівців, але по дорозї був затриманий і як чужинець інтернований у тернопільській тюрмі. Визволили його з тюрми російські воєнні власти по окупації Тернополя. Недавно, як ми в *Свободі* вже писали, Дмитра Дорошенка покликано на становище київського віцеґубернатора, яке тепер, розуміє ся, займе хто инший.

Нова орґанїзація управи занятих частий Галичини й Буковини.

Галицько-буковинська комісія при комітетах полудневo-західного фронту земського Союза і Союза міст предложила Мілюкову пропамятне письмо про орґанїзацію управи в Галичині й Буковині. Виложені в пропамятнім письмі головні засади знайшли у міністра одобренє. Справа ся буде розглядати ся в раді міністрів. В пропамятнім письмі остро говорить ся про руйнуючу роботу старого правительства в занятих областях та підносить ся конечність переведеня в житє таких реформ:

1) Відновленє орґанів місцевої сільської і міської самоуправи. 2) Полишенє населеню повної свободи привернути або старі форми самоуправи або перемінити їх на нових основах. 3) Допомагати відновленю діяльности місцевих громадських орґанїзацій, кооперативів, кас дрібного кредиту і пр. 4) Відновити судівництво. 5) Передати всї справи опіки над населенєм Союзам земств і міст та місцевим громадським орґанїзаціям. 6) Перевести реформу управи діяльністю місцевих громадських орґанїзацій, кооперативів і кас дрібного кредиту.

Зукраїнїзованє міської ради в Київі.

Міську самоуправу в Київі зреформовано на новій основі. На 100 радних в думі 85 місць дали Українцям, 1 місце дали Москалям, 2 місця — Полякам, 12 — Жидам.

Українцї в Одесї.

Скликані в половині цьвітня с. р. виконуючим комітетом збори Українців в Одесї, вислухавши численних бесїдників, які належали до ріжних політичних партій і ріжних українських товариств, виробили програму національної роботи на користь повної автономії України і української републики, злученої з російською державою в вільну спілку (федерацію). Крім того збори ухвалили: 1) звернути ся з покликом до населеня, закликаючи орґанїзувати ся в цїлю розвитку національної свідомости; 2) скликати в Одесї місцевий український з'їзд; 3) завязати Ґенеральну Раду для скликаня Загального Українського Конґресу й для оголошеня популярної підписки на утворене воєнного фонду.

В справі участи війск київського ґарнізону в українській маніфестації 1. н. ст. цвітня ухвалено віднести ся до начальника київського ґарнізону, щоб він видав розпорядок в формі приказу війскам київського ґарнізону, щоб Українцї всїх війскових частий прибули на призначені їм місця з орхестрами музики і національними прапорами окремими частями.

Сю останню ухвалу начальник київського ґарнізону виконав, видаючи отсей приказ.

Дня 19. марта (1. н. ст. цвітня), о 9·30 год. рано в Володимирськім соборі з почину Українського Воєнного Клюбу відправить ся богослуженє в память Шевченка. Згідно з приказом головного начальника київського воєнного округа на се богослуженє належить пустити від части війск ґарнізону, штабів, управ і інституцій всїх тих війскових чинів, — Українців, які бажають. Команди салдатів повинні прийти о 9·30 год. під начальством панів офіцирів Українців. Загальний нагляд над порядком поручаю командирови „пішої“ дружини полковникови Глинському. Київський командант, ґенерал лейтнант Цицович.

Ухвала київських юнкерів — Українців.

Збори юнкерів (по нашому кадетів) Українців, що відбули ся в Київі з початком цвітня нов. стиля с. р., ухвалили таку резолюцію:

„Всї полки, що стоять на области України, повинні доповнювати ся виключно з Українців салдатів і офіцирів, Українців, що покінчили війскові школи, треба призначувати до полків, котрі стоять на Україні. Для вивченя у війскових школах усїх Українців треба посилати виключно до шкіл, що на-

---

Вячеслав Будзиновський.

Початки козацтва на Україні.

(Конець).

Величезна плодовитість східноподуднєвої України і Запорожа, безмірне богацтво в звіря, рибу, пчоли і надія добичі мусїли, мимо татарської небезпеки приманювати людий з инших земель українських. Хто не хотів бідувати, або робити на панів, а гадав, що перед Татарином заховаєсь, або дасть собі з ним раду, той покидав Поділє, Волинь, чи Галичину, щоби пірнути в степах і лїсах придніпрянщини. Хто хотів в Київі чи в иншім великім місті вторгувати міх гроша за боброві чи инші шкірки, той плював на своє „капарство“ в густо залюдненних землях українських і запускав ся в пребогаті звіром степи і лїси Запорожа. Те саме робив той, хто не заводячи пасіки у себе дома, хотів набити торбу червінцями за мід і віск забраний диким пчолам або з пасіки заложеної в якімсь скритім перед оком Татарина і степового розбишаки місци. В полудневo-східні українські і в запорозькі землї ішли також ті, що торгували рибою.

Всї ті Українцї, що з подальших земель українських ходили в обезлюднені полудневосхідні степи і лїси, що там полювали, ловили рибу, збирали мід і віск а відтак з возами навантаженими всяким добром вертали домів, звали ся у х о д н и к а м и. Вони ішли в степи і лїси (уходи) на весну а вертали під зиму. Знаємо, що чорноморські степи, в які заходили уходники, не цїлком були безлюдні. Тут і там, в місцях для Татарів неприступних жили козаки, або неодинокі, або й цїлими ватагами. Сї козаки полювали на звіря, ловили рибу, збирали мід і віск. Се був їх промисел. Але вони мали ще один промисел, іменно вічну війну з татарськими чамбулами. Вже мирний промисел левецький і рибальський змушував козаків до борби з Татарами, бо Татари вічно полювали на козацьку працю і на самих козаків. Козак, чи він полював на звіря, чи ловив рибу, чи спокійно сидів в своїй землянцї, мусів бути готовий боронити ся перед татарським рабівником. Та запорозький козак не обмежав ся на самій обороні перед татарською напастию. Війна була тоді рабунком, рабунок війною. Через безперервний воєнний стан між Татарами а нашим народом, запорозькі козаки не лише держали без перерви шаблї і мушкети для оборони свого добра, свого житя і своєї волї перед татарським рабівником. Як Татари, так само і запорозькі козаки використували кожду нагоду, щоби поживити ся добром ворога. Як польованє, так і рабункова війна з Татарами була постійним промислом козацьким. Сей воєнний промисел був небезпечнїйший ніж польованє на звіра, але за те, як пощастило, давав зиски більші ніж риба або боброві шкірки. Уходцї з подальших українських земель, що приходили на Низ промишляти, жили так само і робили те саме, як жили і робили запорозькі козаки. Вони також, так як козаки полювали, ловили рибу, дикі конї, збирали мід і віск, боронили ся перед татарським напастником, ну, і полювали на татарські конї, на всяке инше татарське добро, на ватаги турецьких купців, що переїздили через чорноморські степи.

Найдавнїйший з заціліли до наших часів урядових документів про уходників козаків з України є уставна грамота Київа з 1499 го року. В ній читаємо: „Котрі козаки з верху Дніпра і з наших сторон ходять водою на низ до Черкас і дальше, з того, що там здобудуть, мають давати воєводі десяте; а коли риби привозять з верху або з низу солені і вялені до м'ста київського, осмник воєводи має се оглянути і взяти мито“...

З заціліли документів про козаків, що розбивають Татар найдавнїйше є письмо з року 1492 від великого князя литовського Олександра до кримського хана: „Також писав ти нам в своїм листї, що наші люди Кияне і Черкасцї, прийшовши Дніпром під Тягинею корабель твій розбили і чоловіка одного спіймали і много статків і гроший побрали; а потім иншого твого чоловіка спіймали і кілька волів з ним взяли; а після того під Тягинею Черкасцї-ж десять коний взяли і трох чоловіків спіймали і з собою повели... Тому післали ми до наших урядників українних, щоби того пошукали між козаками, а чого дошукають ся дали в руки слузї твому Мусацї, і людий, що будуть спіймані, і статки, що будуть побрані...“

Деякі з уходників, що були сьмілїйші, або такі, котрим з якої будь причини небезпечно було вертати домів під польські власти, лишали ся на Запорожу і приставали до козаків. Инші вертали з добичию домів, нарік знов приходили і знов вертали. Через те, що вони ходили в край козаків, та через те, що вони жили таким самим промислом, яким жили запорозькі козаки, говорено про них дома, що вони к о з а к у ю т ь. Ходженє з ріжних земель українських на Низ (Запороже) аби полювати звіра, ловити рибу, збирати мід, воювати з Татарами і відтак вертати з добичею домів, стали тоді називати к о з а к о в а н є м. Уходцїв стали називати козакуючими, а таких, що рікрічно ходили козакувати стали опісля також звати козаками. В той спосіб і на північ від Запорожа, в тій земли, що тоді звалась Україною, стало заводити ся козацтво. Через те, що сї козаки козакували через літо на Запорожу а на зиму вертали до своїх городів (міст) на Україні, стали їх звати, аби відрізнити від правдивих з а п о р о з ь к и х козаків, к о з а к а м и г о р о д о в и м и.

Литва а відтак Польща в ріжний спосіб, хоч не хотячи, а навіть проти власної волї причинили ся до того, що городові козаки на Україні множились так як гриби по дощи. Найбільше причинили ся до того укріплені оселї (городи) побудовані Литвою на полудневій межи України і старости, що сидїли в тих городах. Литовське і польське правительство, котрі старали ся як найбільше української землї удержати в своїх руках,

ходять ся на области України. Салдатів, що знаходять ся в полках не на области України, треба конче виділити в окремі чети (зводи) й батальони й по можности переводити в полки, що находять ся на области України. Сю резолюцію ухвалено предложити Українському Военному Комітетови, Раді салдатських депутатів київського гарнізону, Раді робітничих депутатів петроградського округа й міністрови війни.

Український військовий клюб у Москві.

„Утро Россіи“ з дня 30. марта (12. цвітня) подає:

В сих днях відбули ся збори Українців військових. На зборах рішено орґанізувати український військовий клюб. Принято тимчасовий статут клюбу, після якого в члени клюба приймають ся на рівних правах офіцирів, військових урядників, військових лікарів, юнкерів й салдатів. Головним завданєм клюбу є поширенє републиканських ідей і жаданє автономії України. Вибрано бюро до навязаня зносин з українськими орґанізаціями у Петрограді, Київі й инших містах.

Донські й кубанські козаки і українська справа.

„Новое Время“ з дня 8. (21.) цвітня в телеґрамі з Київа подає:

В звязку з аґітацією за самостійною Україною жваво обговорюють ся питанє про відношенє до сеї справи козаків. Богато людий думає, що козача свободолюбність, яка веде свій початок від днів Запорожа, є рідна для Українства. Тут панує переконанє, що донські і терські козаки вілють ся з Україною. Ходять чутки, що якісь делеґати їздили на Дін і дістали на се згоду донських козаків.

Українське військове віче в Тернополи.

„Кіевская Мысль“ з 10. цвітня (28. марта) доносить з фронту: Загальні збори Українців салдатів, офіцирів і працюючої для оборони служби громадянських орґанізацій, що відбули ся 26. марта (8. н. ст, цвітня) в Тернополи в Галичині, ухвалили:

1) добивати ся національно обласної автономії цілої України з областями донського й кубанського війска;

2) уважають необхідним виданє тимчасовим правительством державного аку, що признавав би автономію України;

3) боронити до останної каплї крови новий російський державний порядок, а також автономію України проти внішних і внутрішних ворогів.

Предсідатель зборів Володомир Буряченко.

Дозвіл ґен. Брусілова на творенє українських полків.

Українське пресове Бюро в Льованні подає за російськими ґазетами:

Начальний командант полудневого (волинсько галицького) фронту ґенерал Брусілов в телеґрамі до українських міродатних кругів уповажнив їх до твореня українських полків. Наслідком того запанував серед населеня великий ентузіязм (втіха). В однім Житомирі більше як 25.000 дезертирів заявило бажанє вернути до служби.

Українець заступником міністра рільництва.

Заступником міністра рільництва іменовано українського діяча А. Кулижного, котрий безпосередно перед війною був у Львові, щоби точнійше зазнайомитися з українськими господарськими орґанізаціями в Галичині.

Орґанізація українського війска.

Дня 29. н. ст. марта с. р. відбуло ся в Київі засіданє установчих зборів Українців жовнірів козаків, на яких обговорювались такі справи: 1) про відкритє українського військового клюбу; 2) про орґанізацію українського війска і 3) про українську маніфестацію, призначену на день 1. н. ст. цвітня. Предсідателем зборів одноголосно вибрано підполковника Павла Волошина, начальника штабу резервової дивізії, заст. предсідателя — ад'ютанта начальника українського військового округа капітана Сахно Устимовича, секретарями підпоручника Міхновського, прапорщика Ґонда і юнкера Лукянова.

Справа відкритя українського військового клюбу викликала дуже оживлену нараду, по чім принято одноголосно постанову відчинити клюб як самостійну, зовсім окрему українську орґанізацію. Постанову сю принято довго невмовкаючими оплесками і окликами „Славно!“ Вибрано орґанізаційне бюро для переведеня в житє постанови про відкритє клюбу. На внесенє предсідателя зборів вибрано почетним членом нового клюбу присутного на зборах команданта війск Київського гарнізону. В справі орґанізації українського війска постановлено, що орґанізація сего війска має відбувати ся через доповнюванє охотничих полків імени гетьмана Богдана Хмельницького з всіх родів оружя. Подробиці української військової орґанізації розроблює український військовий орґанізаційний комітет.

Підписуйте шесту австрійську военну позичку.

На основі цісарського розпорядку розписало вже міністерство скарбу підписку на шесту австрійську военну позичку — а іменно 1) пять і пів процентову амортизаційну державну позичку, яка буде сплачена в іменній вартости в часї від 1923. і 2) пять і пів процентові державні скарбові бони платні дня 1 мая 1927.

Для підписки обовязують отсї умови:

1. Підписна ціна виносить:

для вільної від оподаткованя $5^1/_2$% амортизаційної державної позички 92,50%

для вільних від оподаткованя $5^1/_2$% державних скарбових бонів, платних 1. мая 1927 94%.

2. Ціну купна при підписках до 200 К треба заплатити в цілій сумі зараз при зголошеню. При підписках висше 200 К треба при зголошеню заплатити 10% номінальної вартости, 7. липня 1917 і 7. серпня 1917. до 20%. 16. вересня 1917. 25% і 8. жовтня 1917. решту дійсної вартости.

хоч би на те, щоби мати доходи з народу сих земель і самі землї роздаровувати своїм панам, будували на окраїнах сих земель замки. Найдальше на полудне висуненими городами були: Браслав над рікою Богом, відновлений в 1490 их роках і Черкаси над Дніпром. На Запорожу не було ніяких литовських чи польських замків ні старостів. В Браславі, Черкасах і инших укріплених містечках полудневої України сиділи старости, що правили околицею замку. В кождім замку був малий гарнізон старостинського війска. Окрім того самі міщани мусіли, на случай небезпеки, боронити замок.

В часї походу великих війск татарських такі замки не велику давали охорону до охрестному населеню, бо були малі, слабо укріплені, мали мало гармат і мало війска. Однак татарські війска дуже часто лишали ті замки на боці і безпечно рабували околицю. Всеж таки замок давав охорону найблизше поселеним перед дрібнійшими розбишацькими чамбулами. Малі ватаги татарські бояли ся підходити близько замку, бо звідтам могло наскочити на них війско. Через те в околици такого замку осїдали уходники з подальших земель. З часом потворились цілі оселї. Поселені кругом замків уходники і самі міщани тих городів дальше ходили ковакувати на Низ і вертали з добичию добуту в степу, лісї, ріці, чи у Татарина. Старости, що сиділи в замках помагали ковакуючим як могли, бо з тих промислів і сам' старости мали великі зиски. Уходники, що вертали з добичию, мусіли старостам давати якусь пайку. Зразу старости вдоволяли ся меншим. Черкаські міщани, що були обовязані до военної служби, і мали власні „уходи“, давали старостї зразу невелику пайку з уходницьких доходів. Кожда ватага черкаських уходників давала старостї одного бобра, з риб 30 штук, а як були осетри, одного осетра. З тих уходів, якими розпоряджав сам староста, брав він ще більшу пайку. Щоби прибільшити свої доходи, старости стягали уходників з усїх сторін, але також підвисшували свою пайку з добичі уходників. В Черкасах ватага уходників з 5—6 душ давала старостї на „колядку“ зразу одну куницю. Староста Остафій Дашкевич почав брати від кождого міщанина по куниці, а з наймитів їх і козаків також по куниці або лисиці, або грошима по 12 гривен. Від 1550 року черкаські старости казали уходникам оплачувати ся наперед, а опісля, коли уходники вертали до дому, брали від них осьму частину з всього. З уходів канівських старости брали половину добичі. Старости старались також, взявши пайку, яку привикли брати даром, решту добичі купувати по цінї, яку самі настановлять. Такі здирства доводили не тілько до скарг проти старостів але і до бунтів. В р. 1536, приміром, був бунт Канівців і Черкасців проти старости Тишковича наслідком його драч. Правительство було змушене заступити його иншим старостою. В 1541 роцї винницькі і брацлавські міщани і селяни збунтувались проти свого старости, князя Семена Пронського. Вони здобули його замок, забрали його майно, ще й присилували підписати приреченє, що не буде на них жалувати ся.

Старости не тілько заохочували всякий народ ходити на степові промисли. Хоч правительства Литви і Польщі забороняли зачіпати ся з Татарами, а як зловили такого, що проти заборони воював з Татарами і Турками, карали смертию, то пограничні старости, особливо Браславський і Черкавський, не тілько дивили ся крізь пальці на сї безпреривні напади козаків на Татар, але ще й помагали козакам промишляти на Татарах. Старости не дуже в сїм ділї повинували ся своїм правительствам, бо козаки, вернувши ся з щасливого походу, ділили ся добичию з старостами. Инакше кажучи, і военна добич, чи навіть добич зі звичайного рабунку була старостами оподаткована. Вже король Жигмонт Старий в листах до наддніпрянських старостів в 1541 роцї закидає їм, що вони позволяють козакам нападати на татарські улуси (села), а „тими їх добутками по половині ділять ся“. Але старости не тілько помагали козакам. Нераз вони самі орґанізували менші або більші ватаги, нападали на татарські оселї і лупили їх. В такий спосіб самі старости, присилані на Україну литовським і польським правительством причинили ся до розросту козаччини на Україні. На тій Україні і на Запорожу осїдає щораз більше уходників з дальших земель українських. Сї уходники і давні мешканцї України що раз частїйше пускають ся на военний промисел, і, залишаючи инше ремесло, лише козакують та переміняють ся в постійних козаків. Чим більше тих козаків осїдає на Україні, тим менше вони слухають польських старостів, бо козацькі ватаги і козацькі громади вже мають більшу силу, ніж старости польських королів на Україні. Козацькі ватаги на Україні зачинають, подібно як козаки запорозькі вибирати власних отаманів і тілько їх слухають. Вони перестають навіть давати старостам часть своєї степової, чи военної добичі. Не питаючи ні королів, ні гетьманів, анї старостів польських воюють з Татарами, Турками, Волохами, Москвою і з ким хочуть. Щоби їх спаралїжувати, польське правительство бере частину козаків на свою службу, орґанізуючи з них самостійні війска козацькі (реєстрові). Тим правительство лише помогло цілій масї українського козацтва зорґанізувати ся.

Правительство Литви а відтак правительство Польщі бачили, що ніякі заборони і ніякі кари не зроблять кінця постійній війні козацтва з Татарами і Турками. Аж в серединї шіснацятого віку правительство вигадало спосіб, котрим надіялось убрати козацтво в шори і приборкати його — як не всю масу козацьку, то бодай тоту частину, яка жила в землях правлених київським воєводою і королївськими старостами. Однак сим, на приборканє козаччини вигаданим способом польське правительство не хотячи, а навіть проти власної волї сильно причинило ся до розросту козаччини. Ще більше причинилось правительство до того, що козаки на Україні зорґанізували ся в окреме війско, в додатку не підчинене тим властям і урядам польської держави, яким були підчинені всї инші

Проценти від відтинків числять ся від 1. мая; підписчик має заплатити проценти 5½% від відтинків від 1. мая 1917. аж до дня платности.

3. Відбір має наступити в тій самій інституції, в якій наступила підписка.

4. До виготовленя дефінітивних асиґнат будуть видані підписчикам на їх бажане тимчасові квіти, яких виміна на дефінітивні асиґнати наступить без почисленя вимінної належитости в тій самій інституції, яка видала тимчасові квіти.

Для переведеня підписок в ц. к. Уряді почтової щадниці у Відни і в уповажнених ним до приниманя підписок складницях (ц. к. почтових урядах) обовязують приписи, які має окремо видати ц. к. Уряд почтової щадниці.

Підписку на шесту австрійську воєнну позичку принимають всї українські кредитові інституції у Львові і в краю і наші люди повинні складати гроші на шесту австрійську воєнну позичку не инакше, як тільки через українські каси.

Звертаючи увагу наших селян на нову воєнну позичку, пояснюємо рівночасно, що вільна від оподаткованя позичка воєнна значить, що ті, котрі дадуть гроші на позичку, не будуть від процентів від сеї позички платити окремого податку так званого рентового — се підносимо тому, що по селах розійшла ся чутка, що хто дасть на воєнну позичку, то той не тільки буде брати проценти від позички, але не буде платити ґрунтового податку. Податок ґрунтовий і нумеровий як був так і буде і від сего податку цілком не є вільний той, хто дасть гроші на воєнну позичку.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Датки належить відсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вкладкову книжочку ч. 1908 з дописею „Народний фонд“.

Російські полонені Українці

в Австро-Угорщині і Німеччині про російську революцію і про українську справу в Росії.

Вістку про політичний переворот в Росії приняли російські полонені в Австро-Угорщині і Німеччині з великим одушевленем. Полонені Українці, зосереджені в окремих українських таборах: Фрайштадт (в Австрії), Раштатт, Зальцведель, Вецляр (в Німеччині) і звязаних з ними робітничих групах почали ухвалювати на своїх вічах ріжні резолюції і петиції до Тимчасового Правительства з привитанєм для Тимчасового Правительства і революційного війска та з домаганєм привернення національних прав українському народови. В деяких таборах принято крім того петиції до тимчасового правительства з жаданем про поліпшене долі полонених. Майже однозвучний текст політичної петиції полонених Українців містить такі домаганя до російського Тимчасового Правительства:

„Щоб в основу нових як тимчасових порядків, так і нових основних законів заложено й переведено до краю повне народоправство (повнота власти народови); щоб при перетвореню Росії на демократичну державу повно вшановано національні права окремих націй. Як Українці, жадаємо, щоб український нарід, який поклав неменші жертви для свободи Росії, як инші народи, дістав повні національні права на своїй власній землі приверненєм назад основ Переяславського договору 1654 року, безправно нарушеного московськими царями; щоб селянству українському привернено назад відняті царями в українського народу й роздаровані царським слугам землї; щоб в інтересі розпочатого народом великого діла був заключений правительством революції як найшвидше мир, на основах, які ґарантували би вільний розвиток всім народам Европи.“

Додатково ухвалювано подекуди про скликане українських установчих зборів в Київі.

Свої петиції пересилають полонені до Союза визволеня України у Відни і Берліні, як до організації, що допомагає полоненим в їх самодіяльній праці над піднесенем свого культурного рівня і національної свідомости, з відписами для Ради робітничих і салдатських депутатів, для думських послів з України, для Центральної Української Ради у Київі і для Союза визволеня України.

Крім полонених Українців також полонені инших народностий — Великороси, Жиди і инші — надсилають до Союза свої привіти і бажаня під адресою Тимчасового Правительства, Ради робітничих і салдатських депутатів, соціялістичних партій, окремих думських послів і ин.

Під українською петицією по день 1. мая н. ст. зібрало ся поверх 20.000 підписів. Присилка підписів не спиняєть ся далї.

Не маючи на разї змоги переслати петиції полонених по призначеню, Союз визволеня України доводить до публичного відома про факт ухваленя тих петиций і про зміст петиції полонених Українців через оголошене сего комунікату в пресї.

Дня 6. мая 1917.

За Президію Союза визволеня України у Відни: М. Меленевський, А. Жук.

За централю Союза визволеня України в Берлїні: А. Скоропис-Йолтуховський.

З часів наїзду.

[Словами народу].

В пятнайцятім роцї була для нас кара,
Ишли вороги у Карпати, як та чорна хмара.
Ой ішли — ішли більше, як вертали —
А ми бідні в смутку й горю ревненько плакали.

Ой ішли тай царські діти, з полудня і ранку,
Ішли собі тай співали все без перестанку.
Один співав, гойкав пяний і кричав що сила,
Другий падав і каяв ся як мала дитина.
А ми тихцем споглядали і в страху молились,
І до тата і до мами боязко тулились.
Налетіла, як той ворон, козацькая орда
І грабила, розбивала усї людські добра.
І стогнала земля глухо від стрілів гармати
І тисячі вороженьків пішло від них спати...

люди на Україні, бо само зробило, що українські козаки дістали свої власні власти і уряди, та що пізнійше ті козацькі власти і уряди запанували над всім українським народом і українською землею.

Вже в першій половині шіснацятого віку до хвилї прилученя України до Польщі (1569) старости українських земель і инші команданти війск, що боронили край перед Татарами або здоганяли Татар вертаючих з добичею, брали до своїх війск поодиноких козаків або й цілі їх ватаги. Ті команданти литовських і польських війск переконали ся, що в борбі з Татарами найлїпшим вояком є український, в воєннім ремеслї на Запорожу вихований козак. Польське війско, наємне чи шляхотське все було пса варте. Наємне тому, бо йому майже ніколи не платили а шляхоцьке тому, бо шляхта ішла на війну не на те, аби воювати, лише аби пити. Шляхта ішла на війну з возами навантаженими бочками вина і меду. Як довго не видко було татарина, так довго табор шляхоцький ішов наперед, а шляхта пила і побренькувала шаблями. Як бочка вже задудніла сумною порожнечою, або як розвідники донесли, що Татарин вже недалеко, шляхта розїздилась домів. Литовські гетьмани і старости на Україні знали, що з Татарами можна воювати лише тоді, коли є козацькі шаблї. Длятого ріжні старости і воєводи на Україні все радили правительству, щоби воно взяло козаків на службу, щоби з них зорґанізовало козацькі полки і тим полкам передало оборону границї. Правительство дійсно загадувало таке зробити. Правительство мало ще другу причину, для якої намірило взяти на службу часть українського козацтва. Литва і Польща, особливо тота друга держава, се „przedmurze і оборонець“ Европи перед татарською і турецькою дичиною все старали ся бути сердечним другом Татарви і Турків. Хоч Татари постійно нищили Україну, хоч ніяка повздержливість Українців не здержувала Татарів від нападів на Україну, Польща все була противна всякій війні проти Татар, все забороняла воювати з ними, а як хто з тих, що воювали з Татарами чи з Турками попавсь в польські руки, того карали смертю. Мимо всяких заборон, мимо смертних кар Польща не мала сили спинити козацьких нападів на Татарів, отже польські королї загадали в инший спосіб зробити кінець козацько татарським війнам. Королї загадали взяти козаків на службу, зорґанізувати їх в платні козацькі полки, щоби їх потому, замість проти Татар, водити на заріз в війнах з иншими народами, яких Польща загадувала забити в своє ярмо. В р. 1520 їм був плян взяти „тисячу або дві“ козаків на державну службу.

З кінцем 1568-го року великий князь литовський видав лист до козаків, що вийшли з України і перебували на Низу, промишляючи між иншим також на Татарах. В тім листі в. князь лає козаків за їх війну з Татарами і наказує їм, щоби вони вернули з Низу (Запорожа) на Україну і не виходили більше своєвільно, щоби не сьміли робити шкоди і лупити турецьких чабанів, кримських Татарів. Як вернуть, в. князь обіцює, що возьме їх на службу при замках і дасть їм плату. „Вежде — писав князь — при замцех наших знайдет ся вам служба наша, за которую жалованє кождий з вас от нас одержит, кеди тоє свавольности поперестанете“. Тим козакам, що вернуть і не залишать борбу з Татарами, в. князь грозив „каранєм срокгим“. Щоби козаків убрати в шори і здержати їх від воєн з Татарами король Жигмонт Август наказав коронному гетьманови Язловецькому взяти якесь число козаків на службу за платню з державного скарбу і взагалї зорґанізувати козаків. Язловецький взяв дійсно в р. 1570 часть козаків, здаєсь 300 на службу і зорґанізував з них королївський козацький полк. Кождий козак діставав з державного скарбу квартально по 2½ золотого і сукно. Грамотою з 5 го червня 1572 король затвердив ту орґанізацію, яку Язловецький вигадав для взятого на службу королївського полку козацького. В сїй грамоті король пише (подаю в скороченю):

„Тому, що козаки жалували ся на великі кривди і утиски від воєвод і старостів українних і инших урядів, Язловецький вилучив їх з під власти і з під суду всяких урядів і взяв їх під свою гетьманську власть. Щоби наслідком того кождому некозакови зробити справедливість, колиби козак кому щось завинив, Язловецький поставив старшим і судєю над всіми козаками низовими Яна Бадовського. Сей кождому, хто мав би якесь діло до козаків, має справедливість чинити над ними, коли вони прийдуть з Низу до замків і міст наших.“ Самого Бадовського та його присуди король також увільнив з під власти і присудів всяких державних урядів. Скарги вносити на Бадовського і відкликувати ся від його судів вільно було тільки до коронного гетьмана і до короля. Окрім того король казав звільнити доми Бадовського в Білій Церкві від суду замкового і міського, звільнити його від всяких податків і повинностий, дати йому право свобідного шинкованя.

Польща ніколи не хотіла давати гроший на війну з Татарами і в Польщі взагалі наємному війску не любили платити. Так само, здаєсь, було з платою приреченою взятим на службу козакам. Навербований Язловецьким полк скоро розсипав ся і по смерти Язловецького в 1575-ім роцї про сей полк нема в актах вже ніякої згадки. Відновив полк і „привілеї“ козацькі король Стефан Батори. Сей король przedmurza ще вірнійше ніж його попередники служив Татарам і Туркам, ще завзятійше переслідував всїх тих, що дошкулювали клятому ворогови України, християнства і західної Европи. Козацького ватажка Підкову, що в 1577 роцї воював з турецьким помелом на молдавськім тронї, Батори дістав підступом в свої руки і на розказ свого пана, турецького султана казав йому відрубати голову. Виконуючи наказ султана, Батори вислав був в р. 1578 на Україну війско, щоби зловило брата Підкови, Олександра, котрий також непокоїв відданих Туркам воєвод молдавських. Олександра дійсно зловлено і віддано Туркам, котрі

А ми руки підносили й Бога величали,
И кривавого царя страшного, гірко проклинали.
Терпів народ і гнувсь з горя, як лозина в бурю,
Бо на грудях і на серцю чув руку чужую.
Плила кровця як водиця і росли могили,
А ще наших братів-борців не пускали сили.
Задуднїло в цїлих горах у місяцю маю,
Повтїкали вороженьки із нашого краю.
І хоть тяжко ми терпіли, але все казали:
Пожди, прийде конець й тобі, ти царю лука-
[вий!
Бо прийде час, як тя будуть ще колись питати,
І за тисячі душ людських меш відповідати...
І здрігне ся земля з болю, встануть мерцї
[з гробу —
І їх сльози, кров і жалї принесуть ти згубу“...

Написала *Доська Шпек*
з Пісочної п. Жидачів.

Дописка. Всюди по селах, одна, або більше дївчат складають подібні пісні про війну, котру потім співають. Всякі такі пісні, що виходять з уст народу і дуже часто криють в собі усї болї і терпіня народу, належить записувати і відсилати на адресу Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, ул. Чарнецького 26.

Світова війна.

На російсько-румунськім фронтї.

В послїднім тижни не було дальше нїяких важнїйших подій.

На Балканї.

Французький начальний вожд ґенерал Сарей розпочав в послїднім часї офензиву і то дуже завзяту на многих місцях між озером Пресна і озером Дойран. Особливо завзятий бій ішов в луцї Черни, де однак нїмецькі і болгарські війска відперли масові наступи Французів, Італїйцїв, Москалїв, Сербів і Греків з табору Венїзельоса на відтинку довгім на 16 кільометрів. Втрати ворогів значні. Нїмцї і Болгари задержали в цїлости свої становища. Бій тревае дальше і мабуть стоїть в звязи з офензивою на заходї і з ново піднятою офензивою Італїйцїв на фронтї Сочі, бо ворожі штаби рішили тепер розпочати загальну офензиву на всїх фронтах. Се вже, як бачимо і стало ся, тільки на російськім фронтї спокій, бо задля великого розгардіяшу, що панує тепер в Росії і на фронтї серед російських війск, Москалї на разї не можуть і подумати про якунебудь офензиву.

На італїйськім фронтї.

Час довшого спокою на італїйськім фронтї минув. Італїйцї розпочали перед кількома днями масову офензиву на фронтї Сочі між Тольмайном і морем, приготовану кількодневними боями артилєрії. По тім гарматнім приготованю перейшли Італїйцї до штурму на відтинку довгім понад 40 кільометрів. Найзавзятїйше борено ся в обшарі Пляви, на Монте Санто, на узгірях на схід від Горицїї, в обшарі Файті Гріб і під Констаневіцою. Італїйцїв всюди відперто — часто в борбі на багнети. Австрійські війска задержали свої становища і взяли понад 1600 Італїйцїв в полон. Битва тревае дальше.

На заходї.

Англїйцї ведуть дальше завзяту битву під Арра. Бої артилєрії, котра вистрілює нечувані скількости муніції, є дуже сильні. Місцями вдало ся Англїйцям вдерти ся до перших нїмецьких лїний, але їх всюди відперто зі значними для них втратами. Над Єною і в Шампанії веде ся дальше гарматну борбу зі змінною силою. Масових наступів французької піхоти ту не було. Англїйсько французька офензива на сїм фронтї тревае дальше, хоч зі слабшою як передше силою.

Низше подаємо звіти австро-угорського і нїмецького ґенерального штабу за час від 9. до 15. мая с. р. включно.

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією і Румунією.

(9|5) В полудневій Буковинї відперли ми російські відвідні війска. Зрештою нема нїчого оголосити.

(10|5) Не було важнїйших подій.

(11|5) Нїчого важного.

(12|5) Не було зміни.

(13|5) Нїчого нового.

(14|5) Не було зміни.

Війна з Італїєю.

(9|5) Не стало ся нїчого особливого.

10|5) Не було важнїйших подій.

11|5) Над долїшною Сочею значна обопільна дїяльність летунів.

12|5) На фронтї Сочі від Тольмайн в низ Італїйцї нинї рано через кілька годин удержували дуже сильний огонь з гармат всяких родів. Впрочім нема нїчого до оголошеня.

(13|5) В армії над Сочею закипіли вчера завзяті гарматні бої. Між Тольмайн і морем неприятель на цїлім фронтї впровадив в рух свої гармати і метавки міч. Огонь тревав цїлу ніч і тревае ще дальше. Наша артилєрія з успіхом відповідає на огонь огнем. Також в Каринтії і в Тироли місцями по обох сторонах дїяльність гармат була дуже оживлена.

(14|5) Бої артилєрії над Сочею йдуть далї без перерви. Неприятельський огонь зріс тимчасом до найбільшої сили. Італїйська піхота пробувала зробити несподїваний наступ на одну з наших тоток опертя на горах коло Пляви. Відкинено її зараз протинаступом.

Звіт нїмецького ґенерального штабу.

На сходї.

(9|5) На північ від Кірлїбаби і на полудне від просмику Валепутна легко відперто наступи російських компаній.

Македонський фронт був вчера місцем завзятих боїв. По сильнім артилєрійськім огни ґенерал Сарей повів свої війска до наступу на многих місцях між озером Пресна і озером Дойран. Особливо завзято борено ся в луцї Черни, де перед нашими становищами заломили ся зовсїм численні ворожі наступи ведені днем і нічю, при чім неприятель потерпів найтяжші втрати. Подібна була судьба неприятельських наступів над Вардаром і на захід від озера Дойран. Нїмецькі і болгарські дивізії нанесли неприятелеви тяжке поражене.

(10|5) Над Нараївкою, під Бережанами і над зелїзницею Тернопіль Золочів хвилями змагав ся артилєрійський і міновий огонь.

Македонський фронт. Вчера вела ся битва далї з нечуваним завзятєм і перевисшила тим всї дотеперішні бої на сїм воєннім терені. На північний захід від Монастира неприятельські наступи скінчили ся нїчим. Мали вони на цїли заволодїти нашими становищами на узгірях. В луцї Черни відперто рано, пополудни і вечером масові наступи Французів, Італїйцїв і Росіян на фронтї 16 км. приготовлені як найсильнїйшим артилєрійським і міновим огнем; при тім потерпів неприятель як найтяжші втрати. Сербів, які на північ від Водени вдерли ся у наші становища, відперто кріваво. Союзна нїмецька й болгарська піхота в найнапраснїйшій обороні і завзятих протинаступах з артилєрією, яка скоро приноровлювала ся до кождого положеня, вдержала в цїлости свої становища і била ся знаменито.

(11|5) Боєва дїяльність була мала.

Македонський фронт: Нові проби наступів Французів і Сербів під Вардаром не змогли нїчого змінити в програній для війск антанту битві. Відперто їх зовсїм. З донесень війск показуєть ся, що неприятель в своїх тридневих безуспішних наступах поніс дуже важкі втрати.

(12|5) Мала боєва дїяльність.

Македонський фронт. В луцї Черни, коло Градосніци і на полудне від Гума нові наступи неприятеля, які відперто, при чім неприятель не мав нїякого успіху. На го-

---

його вбили на паль. Коли султан турецький зажадав від Баторого, щоби приборкав козаччину, Ватори викручував ся, бо знає, що польське війско не годне міряти ся з такими лицарями як наші козаки. Длятого король польського przedmurz-а відповідав султанови, що там, де є польські замки, його старости не будуть приймати до себе козаків, будуть ловити і карати виновників (що воюють з Татарами). Однак там де польський король не має замків (на Запорожу) там нехай сам хан татарський робить з козаками порядки, нехай ловить їх і нищить, король проти сього нїчого не має. Хан не мав охоти сам воювати з козаками. Користаючи з того, що польський король не важить ся не послухати татарського наказу, хан через своїх послів наказав королеви взяти лїпших козаків на королївську службу, а решту винищити. Татарське слово було для короля польського святе. Ватори наказав князеви Константинови Острозькому іти на Запороже, розігнати звідтам козаків, а кого зловить, карати смертию. Хана просив Батори, аби в сїм дїлї помагав Острозькому. До пограничних старостів король przedmurza вислав унїверсал, в котрім виганьбив старостів за се, що вони перетримують у себе козаків, дають їм поміч і висилають на Татар. На будуче наказував король, щоби старости не давали козакам нї притулку, нї помочи, нї запасів: салїтри, олова, харчів. Наказував також, щоби старости помагали князеви Острозькому розганяти козаків і хтоби з тих „потрів“ (так przedmurze звало борців проти Татар і Турків!) прибіг до староства, ловити і смертію карати.

Рівночасно, щоби частину козацтва прикрутити польською шрубою, а також, щоби мати війско проти Москви і українськими руками витягати для Польщі картофлю з грани, король вислав свого аґента Янчу Беґера, щоби повторив се, що вже раз зробив був Язловецький за короля Жигмонта Августа, то є, щоби вербував козаків на королївську службу. Навербовано дїйсно полк, котрий заступив занидїлий полк Язловецького. На місце небіщика Язловецького зверхним начальником королївського полку козацького зроблено черкаського канївського старосту, князя Михайла Вишневецького. Його зроблено також зверхним начальником всїх инших козаків українських, і тих, що були поза королївським полком, бо королївська грамота каже, що Вишневецькому „мають бути послушні гетьман їх (королївських козаків) і инші начальники і також усї молойцї (козаки)“. Отаманом козацького полку зроблено Яна Оришовського, котрого звали, раз гетьманом, раз поручником.

На час московської війни визначено навербованим до полку козакам по 15 золотих на рік і по кафтану. Пізнїйше, писав король, „діставати будуть те, що мали за короля Жигмонта-Августа, тим самим способом і з тими самими вільностями, які тодї були“. Служба сих козаків мала розпочати ся 6 го грудня 1578. Вони мали присягнути королеви, що не тільки самі не будуть воювати Волоської землї анї не будуть шкодити Татарам, але в додатку будуть гамувати, ловити і бити инших, що таке чинили би, „бо цар з Татарами обовязав ся служити нам (Полякам) проти неприятелїв корони (Польщі). Кілько мужа мав козацький полк тодї, коли його зорґанїзовано, не знаємо. Його зараз вислано на війну з Москвою. Коли полк вернув з війни, певно вже перебитий, мав він 530 мужа; з Галичини було 12.

Наведені заходи польських королїв української козаччини не приборкали. Противно, вони скріпили її чисельно і допомогли їй зорґанїзувати ся в окремий український стан рицарський, котрий воюючи дальше з Татарами, розпочав також війну, зразу проти поодиноких маґнатів польських, потому проти всеї шляхти польської на Українї а навпослїд проти польської і російської держави о самостійну всеукраїнську державу.

рах під Доброполем (на схід від Черни) менші бої ще не закінчені.

(13|5) Не було змін.

Македонський фронт: На горах під Доброполем на схід від Черни і на полудне від Гуми відперто кілька неприятельських наступів. Тамошні становища є сильно в наших руках.

(14|5) Мала боєва діяльність.

Македонський фронт: Між Вардаром і озером Преспа боєва діяльність остала оживлена. Неприятеля, який вчера в окремих місцях посунув ся до наших лінїй, відперто.

Зі світа.

Росія.

Замішанє, викликане поваленєм старого ладу, не тільки в Росії не уступає, але збільшаєть ся. Теперішню Росію цїхують три стремлїня. Перше творить тимчасове правительство і обіймає всї середні кляси, нову бюрократію та умірковaних соціялїстів під проводом Плеханова, далї добру половину петроградського гарнізону і майже всї війска на фронтї і в инших містах Росії. Се стремлїнє має бути за безусловним дальшим веденєм війни аж до остаточної побіди по стороні союзників.

Друге стремлїнє під покровом ради робітників і жовнїрів обіймає більшість петроградського робітництва і половину петроградських війск, передовсїм маринарку. Се стремлїнє не хоче перескакувати подій і держить ся в вижиданю, однак розпоряджує дуже обильною матеріяльною силою. Що до війни, то хоче воно можливо як найскорійшого спиненя ворожнечі на основі порозуміня демократичних партій Европи.

Трете стремлїнє врешті улицетворюєть ся в провіднику скрайних соціялїстів Ленїні і його прибічниках. Воно має бути численне і жадає безпроволочного переходу державної могучости на робітників (пролетаріят) і безпроволочного закінченя війни за всяку цїну, навіть за цїну окремого мира. Прибічництво Ленїна рекрутує ся головно в робітників і низших верстов передмістя, які творять т. зв. „Червону ґвардію“, узброєні в кріси і револьвери зі зрабованих арсеналів і недавно вбили велике число жовнїрів.

В Петроградї що раз частїйше повторяють ся демонстрації проти тимчасового правительства, а за безпроволонним покінченєм війни. Приходить навіть до війскових розрухів. Сей повний брак карности серед війск примусив міністра війни Гучкова до уступленя, бо не хоче він брати на себе відвічальности за сумний для Росії вгляд війни.

З того замішаня користають приклонники царя і ведуть підпольну роботу за привернєнєм старого ладу. Сю аґітацію ведуть головно священики.

З Петрограду подають через Штокгольм, що в російській місцевости Сороки арештовано тамошного сьвященика, тому, що мав він проповідь, яка обертала ся коло основи, що є лиш один Бог на небі, а на земли одинока власть, се цар. Священик поширював також протиреволюційні письма.

Правительственна часопись „Русская Воля“ пише на головнім місци: „З Москви приходять непокоючі вісти. Скинений одноголосною ухвалою святого синода митрополит Макарій, який в жаден спосіб не хотів покинути свого становища, счинив публичний розрух і зовсїм не хоче признати власти тимчасового правительства і святого синода. Він мав полагодити в Москві скоро свої орудки, а тепер старяєть ся приготовити розрух, щоби причинити ся до повороту царя. Він збирає підчинене собі старовірне, православне духовенство, епископів і позволяє видавати резолюції, які протестують проти його скиненя і жадають поновного покликаня колишнього надпрокурора синода. На священиків, які на недавно відбутих церковних зборах по своїм політичним пересвідченям прилучили ся вірно до тимчасового правительства і до покликаного через него святого синода, митрополит Макарій кинув анатему. Надпрокурор Львов виїхав до Москви, щоби провірити справу, тимчасом скинений митрополит орґанізує всї темні сили і орудує все ще сильними впливами.

Приклонники теперішного правительства роблять заходи, щоби до міністерства втягнути провідників ради робітників і салдатів в Петроградї, бо в сей спосіб сподїють ся удержати лад між робітниками і салдатами. Мають бути утворені три нові міністерства. Коли се не вдасть ся, теперішне правительство уступить і тодї готово прийти до загального замішаня в цїлій Росії. На 19. мая с. р. скликано засїданє державної думи (парляменту), яка своїм впливом поможе положити конець що раз зростаючому неладови.

Що закінчить війну?

Воюючі сторони так завзяли ся на себе, що ще при кінци третого року війни не хотять говорити з собою про мир. Особливо завзяті є Анґлїйцї і французи, що раді би на прах розбити Нїмців. Та є на світї такий пан, котрий таки положить конець світовій різанинї. Є ним голод. Ґазети невтральних держав доносять, що в сїм роцї є дуже кепські вигляди на жнива в цїлій Европі, бо задля браку робітника, тягла, інвентаря і навозів збір в тім роцї буде дуже значно менший як в перших трех роках війни. Дуже богато землї буде необробленої, решта буде лихо оброблена, а довіз з заграницї до Анґлїї, Франції і Італії, котрі і так жили головно чужим збіжем, в наслїдок війни підводними лодками дуже тяжкий. Коли би війна тревала четвертий рік, то слїдуючої зими будуть такі браки в средствах поживи, що запанує загальний голод, а се спонукає воюючих до заключеня мира.

Дай Боже, щоби ми сего не діждали і щоби світову війну закінчено ще перед зимою сего року.

Представленя до повітових комісій причинкових і жалоби до ц. к. найвисшого трибуналу адміністраційного у Відни в случаю відмови причинка на удержанє

приносить адвокатська канцелярія

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА

у Львові, ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

Цїсар до народів Австрії. Урядова „Віденська Газета“ оголошує слїдуюче письмо цїсаря: Любий ґр. Клям Мартініц! Перебули ми третю зиму з усїми її пристрастями а хоча ще не один місяць мине, заки зерно дасть нам поживу, то всеж таки можемо очікувати, що весна принесе полекшу у виживленю. До сего часу треба передержати і се, розумієть ся з великими недомаганями, нам без сумнїву вдасть ся. В тім тяжкім часї відчуваю потребу сказати Моїм дорогим народам, як дуже лежать менї на серцї їх журби та, що я є їм найбільше вдячний за жертволюбивість і терпеливість, з якою взяли на свої плечі всї тягарі війни З вдячністю оцїнюю також те, що населенє з подиву гідним напруженєм сил духових і матеріяльних зробило в сих поважних днях: працю рільника, працю робітника, гірника, словом працю усїх тих хоробрих і витривалих воївників цїлого господарського житя, які виявили ся гідними героїв, що борять ся за єствованє і честь нашої вітчини. Також з глубокою вдячністю згадую примірну діяльність наших патріотичних жінок, які в найтяжшім часї, витривалістю, господарською працею і виявленою дїлом любовю ближнього запевнили собі на все признанє вітчини. Очікую, що всї вони переняті великим часом, який всї руки взиває до працї, також і далї будуть робити все можливе. Дивлячи ся з повною вірою у будучність, благаю для них всїх о найобильнїйше Боже благословенство. Нехай сильна надія скорих лїпших днів товаришить їм в їх дальшій працї посвяченій добру загальному, добру вітчини. Поручаю Вам подати се до відома населеню. Ляксенбурґ, 10. мая. КАРЛО в. р. Клям-Мартініц в. р.

З Народного Комітету. Народний Комітет на своїм засїданю дня 12. с. м., вислухавши звіту о. Тита Войнаровського про дотеперішну діяльність Централї для господарської відбудови краю в Кракові і про систематичне нехтованє нею всїх внесень українських членів Прибічної Ради Централї, що довело до сецесії укр. членів Ради, ухвалив одноголосно по переведеню наради одобрити крок укр. членів Прибічної Ради Централ для господарської відбудови краю з дня 11. с. м., котрі для протесту проти дотеперішного кривдячого понад міру українське населенє поступованя Централї для господарської відбудови краю в Кракові опустили в дни 11. с. м. засїданє Прибічної Ради при Централи для господарської відбудови краю в Кракові. Кромї сего на внесенє д ра Степана Барана рішено віднести ся до Укр. Парл. Репрезентації у Відни, щоби в відповідний спосіб справу господарської відбудови порушила на однім з найблизших засїдань парляменту в формі наглячого внесеня.

Зазив. Просить ся всїх наших свідомих людий, щоби присилали просто на руки Вп. голови Української Парляментарної Репрезентації Юліяна Романчука, Wien I. Parlament, матеріяли про покривдженя нашого народу в теперішню пору, головно про справи, що відносять ся до справи евакуації, реквізицій, апровізації, примусових робіт на панських ланах, форшпанів, масової відмови військових причинків, непошанованя прав української мови державними урядами і т. д. Факти просимо представити коротко і ясно з поданєм імен свідків, місцевости, дати і евентуально дати урядового оповіщеня чи акту відносного уряду. Присланий матеріял використають українські посли в парляменті і в делеґаціях. За Народу Канцелярію у Львові, Ринок 10. — Д р Степан Баран.

Талєргаф розвязаний. На основі спільного рішеня ц. і к. міністерства війни і ц. к. міністерства внутрішних справ розвязано вже табор інтернованих політично підозрілих в Талєргофі коло Грацу. Мішана військово-цивільна комісія в Грацу покінчила вже сими днями свої роботи, перейшла поіменно всїх інтернованих і рішила що до кождого, чи має бути увільнений і вернути до краю — з засади будуть могти вернути тільки до дальшої военної области, а лише в надзвичайних разах за дозволом військових властий і до тіснїйшої — чи має бути вільний, але конфінований в одній з громад західно-австрійских провінцій, чи має бути відданий під судове слїдство і уміщений в слїдчій вязници. Число інтернованих виносило ще в послїдних часах около три тисячі, з котрих значна часть верне тепер до краю, решту конфінують, а тільки кількох мають перевести до слїдчої вязниці. Перед кількома днями розпочали вже випускати інтернованих з Талєргофу, решту випустять в найблизших днях. Розвязанє табору інтернованих в Талєргофі остаточно положить конець великанському числу непозинних жертв военної хуртовини і людської „сусїдської“ злоби, які в Талєргофі стрінули український нарід. Розвязанє Талєргофу треба завдячити безупинним заходам президії Загальної Української Ради, яка в сїй болючій справі внесла до військових й цивільних властий кілька основних пропамятних письм і робила особисті заходи у найвисших чинників держави.

Вісти з занятої Галичини. З приватних листів, що окружною дорогою наспіли із зайнятої части Галичини, довідуємо ся, що місто Тернопіль прийшло під російським панованєм до більшого значіня і стало осередком великого житя і руху. В Тернополи побудували Москалї дві лїнії електричного трамваю, що перехрещуючись, йдуть через цїле місто. — В Коломиї померла в м. р. вдова по пок. професорі львівського університету д-рі Олександрі Огоновськім. — У волинській губернії помер в лютім с. р. б. парох Глинян Филемон Решетилович.

Дудикевич перед судом. Звісного батюшка галицьких москвофілів дра Володимира Дудикевича, що вітк до Росії і за гроші ро-

сійського уряду мав нібито опікуватись галицькими збігцями в Росії, російські власти обвиняють тепер о цілий ряд проступків не тільки політичних, але також звичайних. Має він бути поставлений перед революційний суд, який має рішити, чи оставити його на волі, чи зараз арештувати. І так доля собі покпила з того бородатого Дудикевича, що цілий свій вік мрів про московську нагайку і бажав поневоленя українського народу. Тепер в тій Росії, за котрою так тужив, сам покоштує кримінального хліба.

Число жовнірів полонених почвірним союзом. Австро угорська воєнна кореспонденція містить дати про число бранців полонених арміями почвірного союза до дня 1. лютого 1917 р.: Німеччина мала їх 1,690.731, в тім 17.474 офіцирів, Австро-Угорщина 1,092.055, в тім 8.294 офіцирів, Туреччина 23.903, в тім 704 офіцирів. З поміж тих 2,874.271 бранців було після державної приналежности: Росіян 2,080 699, в тім 14.230 офіцирів; Французів 368.607, в тім 6.329 офіцирів; Англійців 45 341, в тім 1.706 офіцирів; Італійців 98.017, в тім 2.234 офіцирів; Бельгійців 42.437, в тім 658 офіцирів; Румунів 79.033, в тім 1.536 офіцирів; Сербів 154.639, в тім 896 офіцирів; Чорногорців 5.607, в тім 31 офіцирів.

Виміна полонених Президія інтернаціонального бюра Червоного Хреста в Женеві видала на днях відозву, в якій предкладаєть ся воюючим державам, щоби вони згодили ся на взаїмну виміну тих полонених, які остають в неволі довше, як один рік. Вимінені полонені не були би у своїй державі обовязані до дальшої військової служби. Відозва згаданого бюра спричинена лихими відносинами в таборах полонених та їх зростаючою смертністю.

Цариця вдова Марія Теодоровна постановила по усуненю її сина з престола, вступити до монастиря. Ціле своє приватне майно, що виносить кільканадцять міліонів рублів, записала на добродійні цілі в Росії і Данії і упросила київського митрополита, щоби позволив її вступити до тамошного монастиря зі строгою практикою, з якого вже ніколи не можна виступити. Перейде вона ще довший новіціят, потім на все замкне ся в монастирі. В листі до Миколи II. повідомила його цариця про свою непохитну постанову і попращала ся з ним. Рівночасно повідомила тимчасове правительство про вступлене до монастиря.

Поданя о урльопи для жовнірів

на весняні роботи виготовляє

адвокатська канцелярія

д-ра Степана Барана

Львів, Ринок ч. 10.

ОПОВІСТКИ.

Філія „Сільського Господаря“ в Яворові уділяє безплатних порад в господарських справах що понеділка від години 11—1 з полудня в канцелярії адв. д-ра Секели в Яворові. 2—3

Оголошеня.

ВИГОЄНІ РАНИ можуть ще по упливі довшого часу боліти і тому добре є мати на всякий случай під рукою домашне средство, що усмиряє біль. В тій цїли радимо уживати Феллера антісептичний Флюїд з рослинних есенций, з маркою „Ельза-Флюїд“, який усмиряє біль. Того від давна знаного средства належить ужити зовні; його ділане є у всіх болях без сумніву успішне, добродійне і усмиряюче біль. Його добрий успіх потверджує 100.000 листів з подякою, також лікарські порученя. 12 фляшок за 6 корон висилає оплатно E. V. Feller, Stubica, Elsa-platz Nr. 308 (Kroatien). Хто має вразливий жолудок нехай уживає при обструкциї лише Феллера лагідно перечищуючих пігулок румбарбарових з маркою „Ельза“-пігулки. Вони є найприємнійшим средством на перечищене, не викликують подразненя кишок ані призвичаюваня ся а також жінка і діти заживають їх дуже радо. 6 пуделок, які замовляє ся після висше поданої адреси, коштує оплатно 5 К 72 сот. Між иншими препаратами „Elsa“ бажаємо звернути увагу наших читачів на знамените і скоро ділаюче средство на нагнітки: Феллера тінктура для туристів (плин) 1 фляшка 2 корони і вигідний до уживаня Феллера плястер туристичний з маркою „Elsa“ в картоні по 1 і 2 корони.

ШУКАЮТЬ:

Заходнік Насця пошукує дочки Анни пов. Підгаєц село Передмісьце.

Медвід Текля пошукує чоловіка Стефана Медвідя і троє дітий, з пов. Підгаєц село Передмісьце.

Фальчук Анельна чоловіка Ян. Фальчука і троє дітий, з повіта Підгаєц село Загайці.

Андрій Риблевіч пошукує родичей, Станіслав і Текля Рублевіч і одна дитина, з повіта Підгаєц село Загайці.

Фарійон Варварна пошукує свої дочки Ксеньки, з пов. Підгаєц село Єшків.

З Бараків виїхалисьмо на кватири на Німці. Адреса до нас така: ord Fe'nfeld Nr. 13 L. p. Horn N. Öst. 1—2

Ева Козак з села Дубє, пов. Броди пошукує свого мужа Луку, остаючого в службі військовій, про котрого від 10 місяців не має відомости.

Евакуована: Ева Козак, Бонарівка — Ур. парох. Почта: Стрижів н/В.

Станислав Витвицкий з Жураків коло Солотвини пов. Богородчани, тепер в Ждини пов. Гладишів пов. Горлиці, пошукує своєї жінки Мариї і невістки Явдохи з 3 дітьми. А 39 1—3

Олексю Козюта, Gef. Train Div. 13 .шукає Івана Костецкого з Озірної, тепер при війску. А. 39 1—2

! ДАРОМ - - КНИЖКИ !

ніхто не дає, але лучає ся. Вам нагода за безпіо купити, бо НИЗШЕ як за половину (по цінах мирових) і то тільки до:

1. червня 1917 року

А. ФРАНС: Боги жаждуть крови	2·—
В. Г. ЗЕЛІЇЕР: Синя фльота, світова повість. Часть І. і ІІ. Переклав Д-р М. Лозинський	6·—
М. КОЦЮБИНСЬКИЙ: Листи до Володимира Гнатюка	1·50
Д-р А. КРІСТЕНЗЕН: З фільософії політики переклав Д-р М. Лозинський	1·80
Б. бр. НОЛЬДЕ: Автономія України з історичного погляду. В перекладі і з переди. М. Залізняка	—·40
„RUSSICA“ розвідки й статі	1·60
М. ГИО: Проблеми сучасної естетики. З франц. мови перекл. Д-р Щурат.	1·60
ЛЕОНІД АНДРЕЄВ: Семеро повішених, перекл. Д-р В. Сімович	1·—
НАШІ ХРИСТІЯНСЬКІ СУСПІЛЬНИКИ	—·50

Прошу прислати не 17 К. 40 сот. *а тільки* 7 (сім), *а вишлемо усі вичислені книжки.* Корон

Замовлені книжки за попереднім надісланем гроший висилаємо **того самого дня** *так на провінцію як і на Feldpost-u.* — **Порто 80 сот.** — *Feld. 1·50 (само полотно коштує 1 К). — Поодинокі книжки можна замовляти з 50% опусту, тоді просимо на висилку звичайну долучити 20 с. на порученя 60 с.*

ЗАМОВЛЯТИ: „Дешеве Видавництво“ Львів, ул. Бляхарська 18. II п.

КОЖДИЙ що дбає про себе і свою родину хто хоче сповнити горожанський обовязок супроти держави

повинен **обезпечити ся на житє**, а заразом підписати VI. воєнну позичку **тільки в**

Ц. к. австр. військовім фонді для вдів і сиріт

який получив субскрипцію на VI. воєнну позичку **прав** з обезпеченєм на житє для всіх без ріжниці пола від 18 до 55 року житя. Обезпечене се уможливлює кождому без виїмки, а саме **офіцирови, жовнірови, священикови, урядникови, купцови, ремісникови і домному зарібникови** підписане VI. воєнної позички при рівночаснім обезпеченю ся на дожитє або на випадок смерти на користь власну, або користь своєї родини.

Без лікарських оглядин. **Сейчасова важність обезпеченя.**

Без стемплїв і побічних додатків

Найнизша квота обезпеченя К. 500. **Найвисша квота обезпеченя К. 4000.**

Обезпечене входить в житє в хвили зголошеня субскрипції, зглядно зголошеня першої премії, яка є дуже низька. Премія від 1000 корон виносить на час 20-літний К. 35 річно, на час 15 літний К. 49 без всіх инших коштів. Премії платить ся річно, піврічно, чвертьрічно, а навіть місячно, так що **при так малім видатку, як 3—4 кор. місячно навіть найбіднійший** може помочи державі до побідного закінченя війни, а рівночасно забезпечити родину. Сповняючи отже патріотичний, горожанський обовязок, підписуйте VI. позичку воєнну.

Близших інформацій уділяє радо БЕЗПЛАТНО наше

Краєве бюро — Львів, ц. к. Намісництво 392

як також наші уповажнені заступники по усіх містах і повітах краю.

СУПЕРФОСФАТ

Томасину, Каініт і Сірчан амоновий

доставляє

КРАЄВИЙ СОЮЗ

Господарсько-торговельних Спілок

при вул. Зіморовича ч. 20.

так посилками цїловаґоновими впрост з фабрики як і в менших скількостях зі своїх магазинів у Львові, в Перемишли при вул. Косцюшки ч. 5. і в Стрию Ринок ч. 6.

Кожде замовлене мусить бути потверджене через ц. к. Районову команду а в повітах, в яких нема ще уставленик Районової Команди через ц. к. Староство

Услівя продажи висилає ся на жадане відворотно.

VI 2—6

Щоб не стати калїкою на цїле житє

Коли кому зробила ся ґуля або пропуклина в пахвинї або низше жолудка, яка може вже подала ся в долину і докучає або спричиняє загальне ослабленє, або ще ні, то нехай собі хорий зараз спровадить бандаж, яким себе виратує та буде могти безпечно жити і працювати здорово тепер вже і на старі лїта. Замовляючи бандаж треба прислати міру ниткою або в центиметрах, зміривши ся через 1 по серединї тїла. Описати з котрої сторони пропуклина. Чи обвисла вже в долину? Вік? Занятє? Кілько? Цїна бандажу із звичайним апаратом К 10 і 12 а з анґлїйськими пружинами і ґумовою приправою К 16 і 20. Висилає ся за зачетом і добре опаковано. Фабрика бандажів на пропуклину або брух

М. З. Полячек, Самбір, ч. 17. 2—5

Гарна шкіра

на твари і руках, яку подивляємо у многих людий, дає своїм властителям подвійну користь. Перш усього гарна, біла, мягка шкіра є найважнїйшим услівєм здоровля цїлого тїла, бо саме та чистість і мягкість шкіри уможливює безпереривний віддих шкіри. — Понадто гарний вигляд лиця і рук робить на наше окруженє миле, симпатичне вражінє і подобає ся. Нечиста шкіра прищі, зашкірники, плями, веснянки, осмалене лице і проче, то роблять впрост противне вражінє — що дуже часто є некорисним. А що більше те занечищенє шкіри перешкоджує віддихови шкіри а то є нездровим. В цїли береженя і плеканя шкіри уживає много тисяч мущин і жінок **Fellera** успішної помади лице і шкіру охороняючу, марки „Ельза“, яка тільки 3 К. (2 слоїки оплатно 5 К.) коштує. В противенстві до часто шкідливих середників украшуваня є она зовсїм нешкідлива. Ся помада усуває нечистому на шкірі, береже проти опаленя, проти веснівок, усуває прищі, зашкірники і проче. Замість острого, часто шкідливого мила можна при митю лиця уживати Fellera лїлїового мила або Fellera бораксового мила і тоалетового порошку до митя, (бораксовий порошок.

Буйний заріст волося

надаючий кождій твари гарнїйший вигляд, осягне ся через плеканє волося Fellera правдивою Tannochina-помадою до поросту волося марки „Ельза“. Цїни мирові (один слоїк) Nro I — 3 К сильнїйший ґатунок Nro II. 4 К. 50 с.) Ся помада скріплює шкіру на голові, **береже перед лисиною**, і передчасній сивинї, спричинює новий поріст здорового, елястичного, довгого волося о молодечій красцї робить круха волосє мягким і елястичним так, що легко приймає форму гарної фризури. Та помада не має жадних шкідливих складників і тому заслугує на першеньство перед шкідливими препаратами, які дуже часто офірують не антикарі. **До плеканя вусів** Fellera wichsa (помада) на вуса (1 Корона.) Замовляти треба впрост у антикаря E. V. Feller Stubica, Elsaplatz Nr. 3a8. (Kroatien.) B 3—5.

ПЛУЖКИ

до обгортаня бараболь по К. 57

висилає за готівку наперед

Краєвий Союз господарсько-торговельних Спілок

Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

VI 2—2

Вже вийшли з друку і продає за попередним надісланєм гроший Українське педаґоґічне Товариство у Львові ул. Мохнацького ч. 12.

НАЙНОВІЙШІ

УКРАЇНСЬКІ МОЛИТВЕНИКИ

гарного, догідного француського формату, звиш 1226 сторін друку, обширного змісту (молитви, лїтургія, церковні пісні, коляди, акафисти, тропарі, кондаки і т. д.).

I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим витиском коштує . . . . . 1 К 20 с.
II. той сам оправлений цїлий в полотно . 1 К 50 с.

Менший Молитвеник

(для молодїжи 176 стор. друку).

I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим витиском коштує . . . . . — К 80 с.
II. той самий оправлений цїлий в полотно 1 К 10 с.

До замовленя доплачуєть ся 1 К 20 с. на почтову пересилку до 5 кг. ваги. 3—

РУСЬКА ЩАДНИЦЯ

в ПЕРЕМИШЛІ, вулиця Косцюшки ч. 8.

Принимає і виплачує щадницї вкладки щоденно в годинах урядових. Вкладки опроцентовує на 4% починаючи вже від слїдуючого дня по дни зложеня аж до послїдного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Щадници“ можна складати осибисто в касї товариства, почтовими переказами, грошевими листами, чеками почтової Щадницї, які Дирекція Щадницї на жаданє безплатно достарчає, і в філїях банку австро-угор. на рахунок „Руської Щадницї“.

Удїляє позичок: а) гіпотечних платних піврічними амортизаційними ратами на протяг лїт 10—45 після вибору позичаючого; б) на льомбард ефектів, й на ескомт векслів. Справи позичок полагоджуєсь можливо скоро.

Посередничить у виєднуваню позичок в Гал. Воєннім Зав. Кредитовім в Кракові.

Всяких інформацій і друків удїляє канцелярія „Руської Щадницї“ ул. Косцюшка, Народний Дім, I. пов. щоденно безкорисно в годинах урядових від 9—1 год. кромі недїль і українських свят.

Після § 14. устава „Руської Щадницї“, затвердженого через ц. к. міністерство внутрішних справ вкладки в товаристві „Руська Щадниця“ в Перемишли надають ся до льокації пупілярних, фондаційних і т. п. капіталів, має отже „Руська Щадниця“ пупілярну обезпеку. 22—? 56

КОСИ і СЕРПИ.

	6	6½	7	7½	8	8½
Коси	3.80	3.90	4.—	4.10	4.20	4.30

за штуку.

	Ч. 0.	1.	2.
Серпи фабричні	12.—	13.—	14.—

за тузин.

Перстенї до кіс з ключем по 60 сот. за шт., **Молоток** К 2.—, **бабка** К 2.— за штуку, **Брусики** штучні по **60** сот., натуральні сиві по **80** сот. за штуку.

Висилає зі своїх складів у Львові, Перемишли і Стрию

КРАЄВИЙ СОЮЗ

Господарсько-Торговельних Спілок,

Львів, ул. Зіморовича 20.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кружка У. Т. П. і Філії Тов-а „Просвіта“ в Жовкві відбудуть ся в понедїлок дня 28 мая с. р. о год. 10½ в льокали „Української Бесїди“ в Жовкві зі слїдуючим дневним порядком:

1) Отворенє зборів предсїдателем.
2) Відчитанє протоколів з попередних загальних зборів.
3) Справозданє уступаючих видїлів.
4) Вибір нових видїлів
5) Реферат. 34—1
6) Внесеня і запити.

За Кружок У. Т. П. в Жовкві:
о. Стефан Білинський, голова.
За філїю Тов-а „Просьвіта“ в Жовкві:
Антін Ульванський, голова.

НАЙКРАСШІ ОПОВІДАНЯ = **СЬМІХОВИНКИ ТА СЬПІВОМОВКИ**

Десять книжочок за К 4·16.

1. Оповіданя і сьміховинки Олекси Стороженка цїна 44 с.
2. Нові часи, оповіданє О. Маковея . . . „ 44 „
3. Кармелюк, „ М. Вовчка . . . „ 44 „
4. Оповіданя Федьковича: 1) Три як рідні брати, 2) Опришок . . . . . „ 44 „
5. Приказки і байки Ст. Руданського . . „ 44 „
6. Сьпівомовки . . . . . „ 44 „
7. Оповіданя М. Вовчка: 1) Ковачка, 2) Чумак, 3) Свекруха . . „ 44 „
8. „ „ „ 1) Сестра, 2) Сон . „ 44 „
9. Перекотиполе, оповіданє Квітки Основяненка „ 44 „
10. П. Кулїш: Орися, Давнє горе, Степова могила . . . . . „ 20 „

Замовленя і рівночасно гроші висилати до:

Канцеляриї Товариства „Просьвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

На порто звичайне треба додати при замовленю всїх книжок 30 сот., а на поручене 65 сот

V 2—2

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНІСТЕР“

у ЛЬВОВІ

ул. Руська ч. 20

Телеф. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлю Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Днїстрі“ від більше лїт.

Відсотки від вкладок 3¾ проц.,

без потрученя рентового податку.

ВКЛАДКИ

приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в полудне.

Конто в Почтовій Щадницї 85.327.

Жирове конто в Австро-угорськім Банку.

Щадничі вкладки	К 5,327.450
Власний маєток	„ 686.383
Удїлені позички	„ 4,233.608

Канцеляриї Товариства отворені перед полуднем.

I. 10

Розрадою у воєннім часї

є читанє цїкавих і гарних книжок.

Такі книжки продаємо

по незвичайно дешевих передвоєнних цїнах,

а саме:

Оповіданя про Хведова Християнина і про друга його Оврама Жидовина — М. С. Лїскова —·20
Вирід — оповіданє Осипа Шпитка . . 1·60
Зїльник — поезії Волод. Шашкевича . . —·40
З півночи — твори Павла Граба . . . —·40
Задля хазяйства — оповіданє Потапенка . —·20
Не селї — повість Т. Школиченка . . 1·30
Для загального добра — оповіданє Михайла Коцюбинського . . . . . —·40
Поезії — Осипа Маковея . . . . —·40
Не той став — Іван Левицький . . . —·60
Дві долї — повість Данила Мордовця . 2·—

АДРЕСУВАТИ:

Книгарня Наукового Товариства Шевченка

Львів, Ринок ч. 10.

1—?

З друкарнї „Дїла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Д[illegible] За редакцию відповідає: Др. Стефан [illegible]

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL